

ERDÉLY

ALAPÍTVÁ 1892-BEN

**Az Erdélyi Kárpát
Egyesület
- Kolozsvár 1891
Értesítője**

Új évfolyam, 2009/2.

Szerkesztők:

Tóthpál Tamás
(tothpal.tamas@freemail.hu)
Kovács Zsuzsa
Lőrinczi István
Főmunkatárs: Ajtay Ferenc

Márciusi rendezvények

■ **Március 1. (vasárnap):** Bács-torok (15 km). Találkozás 10 órakor a Rádióstudió előtt. Túravezető: Márton Erzsébet, tel. 0742-037179

■ **Március 4. (szerda):** Közgyűlés 18 órától az Apáczai-líceumban.

■ **Március 7. (szombat):** Hóvirágtúra a szamosfalvi (Budunusi) erdőbe (15 km). Találkozás 10 órakor a 4-es troli végállomásán. Túravezető: Márton Erzsébet, tel.: 0742-037179.

■ **Március 7. (szombat):** Mikrobuszos kirándulás a Jeges-barlangba. Indulás 7 órakor a Széchenyi téri Flip elől. Túravezető: Vlád Pál, tel.: 0264-435-866.

■ **Március 7. (szombat):** Séta a Bükkben (12 km). Találkozás 10 órakor a monostori végállomáson. Túravezető: Bagaméri Tibor, tel.: 0742-776930.

■ **Március 7. (szombat):** Séta a Plecska -patak forrásaitól a Cérna-forráshoz (14 km). Találkozás 9 órakor a monostori végállomáson. Túravezető: Kiss János, tel. 0364-807-639.

■ **Március 8. (vasárnap):** Nőnap túra az István-forráshoz (10 km). Találkozás 10 órakor a monostori végállomáson. Túravezető: Mórén Zoltán, tel. 0752-061125.

■ **Március 14. (szombat):** Árpád-csúcs (22 km). Találkozás 9 órakor a monostori végállomáson. Túravezető: Szabó István, tel. 0748-140551.

■ **Március 14. (szombat):** Kincskereső ifiknek a Cérna-forrásnál (12 km). Találkozás 10 órakor a monostori végállomáson. Túravezetők: Buba és Zoli.

■ **Március 15. (vasárnap):** Majláth-kút (15 km). Találkozás 10 órakor a monostori végállomáson. Túravezető: Székely Lavotta, tel. 0748-036290.

■ **Március 15. (vasárnap):** A Gorbó-völgy forrásainak felfedezése (23 km). Találkozás 9 órakor a monostori végállomáson. Túravezető: Kiss János, tel. 0364-807639.

■ **Március 18. (szerda):** Túravezetők tanácskozása 17 órától a székházban.

■ **Március 20-22. (péntek-vasárnap):** Vári László emléktúra a Vlegyásházra. Megbeszélés a közgyűlésen. Túravezető: Szilágyi András, tel. 0742-625130.

■ **Március 21. (szombat):** Slamovics (14 km). Találkozás 10 órakor a monostori végállomáson. Túravezető: Székely Lavotta, tel. 0748-036290.

■ **Március 21. (szombat):** sárdi rét, természetfotózás. Vezető: Vas Géza, tel. 0742-659570.

■ **Március 21. (szombat):** Barangolások Kalotaszegen: Havasbükke, Magyarfenés, Kolozsvár (gyalog 15 km). Magyarfenésről vissza gépkocsival. Találkozás 8 órakor a monostori végállomáson. Túravezető: Feischmidt János, tel. 0722-542360.

■ **Március 21-22. (szombat-vasárnap):** Autóbuszos kirándulás: Almakerék, Keresd, Csíkszereda (a *Tatárjárás* című kiállítás), Székelyderzs. Indulás 7 órakor a Széchenyi téri Flip elől. Túravezető: Kovács Zsuzsa, tel. 0264-456-010, vagy 0740-067977 (hétfőtől).

■ **Március 22. (vasárnap):** Görbe túra (12 km). Találkozás 10 órakor a monostori végállomáson. Túravezető: Bagaméri Tibor, tel. 0742-776930.

■ **Március 28. (szombat):** Mikes-tető (15 km). Találkozás 10 órakor a monostori végállomáson. Túravezető: Hosszú Béla, tel. 0749-767837.

■ **Március 28. (szombat):** Mikrobuszos hóvirág túra a Mísid-völgyébe (gyalog 22 km). Gumicsizma, elemlámpa szükséges a Bíró Lajos barlang meglátogatásához. Indulás 6 órakor a Széchenyi téri Flip elől. Túravezető: Vlád Pál, tel. 0264-435866.

■ **Március 28. (szombat):** Barangolások Kalotaszegen: Méra, Ördög-orr árok, bácsi erdő (gyalog 15 km). Találkozás 7 óra 20 perckor a nagyalomás előtt. Túravezető: Feischmidt János, tel. 0722-542360.

■ **Március 29. (vasárnap):** Berettyó-vízesés és környéke, természetfotózás. Szervező: Vas Géza, tel. 0742-659570.

■ **Március 29. (vasárnap):** Szamos-parti séta (15 km). Találkozás 10 órakor a Garibaldi-hídnál. Túravezető: Márton Erzsébet, tel. 0742-037-179.

■ **Március 29. (vasárnap):** Hús-bükki forrás körtúrája (28 km). Találkozás 9 órakor a monostori végállomáson. Túravezető: Kiss János, tel. 0364-807639.

■ **Április 1. (szerda):** Közgyűlés 18 órától az Apáczai-líceumban.

■ **Április 4. (szombat):** Mikrobuszos kirándulás: Kraszna, Berettyó forrás, Valkó vára (gyalog 10 km). Indulás 7 órakor a Széchenyi téri Flip elől. Túravezetők: Vlád Pál, tel. 0264-435-866 és Kovács Zsuzsa, tel. 0264-456-010, vagy 0740-067977.

■ **Április 5. (vasárnap):** Vonatos kirándulás: tavaszi virágok túrája a Meszes gerincen. Találkozás 7 óra 20 perckor a nagyalomás előtt. Túravezető: Vlád Pál, tel. 0264-435866.

A kolozsvári EKE 2008-as tevékenysége

Lezárult egy év, eljött a számadás ideje, s a kolozsvári osztálynak van miről beszámolnia. A majdnem kétszáz saját rendezvényből remélhetőleg minden tagtársunk talált kedvére valót, hiszen volt köztük gyalogtúra, magashegyi túra, vonatos, autóbuszos kirándulás, honismereti túra, kerékpáros túra, városnézés, külföldi kirándulás.

KOVÁCS ZSUZSA

Közgyűléseinket előadásokkal, diavetítésekkel tettük vonzóbbá, de sajnos néha elszabadultak az indulatok is. Küzdelmes évet zártunk. Küzdöttünk azért, hogy ne szakadjon meg a vándortáborok sora, ezért szinte az utolsó percben vállaltuk el a tábor megszervezését, ami akkor is nagy feladat, ha idejében elkezdjük a munkát és az egész tagság részt vesz benne, hát még akkor, ha csak egy maroknyi embernek szívügye a táborszervezés. Bár nem érte el az előző táborok színvonalát, a 600 fő feletti részvétel azért önmagáért beszél. Mégis jó volt együtt lenni, szebbnél szebb helyekre kirándulni, a tábor záró tábortűz mellett szinte hajnalig nótázni, táncolni.

A vándortábor után is tovább folyt a küzdelem. Az országos szintre emelt kolozsvári egyesületet már nem érezte igazán magáénak a kolozsvári tagság, ezért újból bejegyeztük az egyesületet, ezúttal Erdélyi Kárpát Egyesület – Kolozsvár 1891 néven. Így most már a nevünkben is benne van a hajdani alapítás évszáma. Végre most már ezen is túl vagyunk, következhet az építőmunka, mert tennivaló ezután is lesz bőven!

A sok küzdelem mellett azonban nem feledkeztünk meg nagy elődeinkről, csakúgy, mint nemrég elhunyt túratársainkról, emléktúrákat szerveztünk dr. Xántus János, dr. Páter Béla, Merza Gyula, valamint Máthé Gyula, Jablonovszki Elemér és Vári László emlékére. A két gyalogos teljesítménytúra – a Jókai és a Kós Károly –, valamint a Vasvári Pál kerékpáros teljesítménytúra egyre népszerűbbé válik, egyre több érdeklődőt vonz, és nemcsak kolozsváriakat.

Fotó szakosztályunk sem ténlenkedett, több kiállítást szerveztek az év folyamán, így a torockói farsangtemetést, a Nemzetközi Gyermekeket, sőt az öt éves jubileumot is kiállítással tették emlékezetessé.

A kirándulások mellett a munkáról sem feledkeztünk meg, a vandál kezek által többször is megrongált EKE-forrást tettük már sokadikszor használhatóvá nem kevés munkával és anyagi ráfordítással.

Történelmünk jeles napjairól is megemlékeztünk, március 15-én, október 6-án együtt ünnepeltünk városunk magyarságával, Pünkösdkor a csíksomlyói búcsúra zarándokolt néhány társunk, a szamosújvári Világosító Szent Gergely búcsún

AZ EKE-forrás újjáépítése

is jelen voltunk, augusztus 20-án meggyújtottuk a Magyar Szolidaritás lángját, tábortűzét, világításkor gyertyát gyújtottunk az EKE halottainak sírjánál. Egy bátor túratársunk Indiába utazott, Kőrösi Csoma Sándor nyomában járt.

Külföldi kirándulásaink leggyakoribb célpontja Magyarország volt, de emellett jártunk Bécsben, Görögországban, Németországban, Svájcban, sőt még Egyiptomba is eljutott tagtársainknak egy csoportja.

A pihenést, szórakozást szolgálták a patai sósó tábor és a nőnap, illetve a szilveszteri bál. Továbbra is működik az EKE könyvtár.

Saját rendezvényeink mellett hazai és külföldi társszervezetek meghívásainak is eleget tettünk. Így februárban a Budai trapp teljesítménytúráján, áprilisban a sonkolyosi Czárán Gyula teljesítménytúráján, májusban a Pestkönyéki Kárpát Egyesület által szervezett Kárpát-koszorú túráján, júliusban a Görgényi-havasokban, a Wass Albert teljesítménytúráján, augusztusban a 135 éves fennállását ünneplő Magyarországi Kárpát Egyesület kárpátaljai táborában, októberben Czárán Gyula nagyváradi köztéri szobrának felavatási ünnepségén, decemberben pedig a

Bakonyi Mikulás teljesítménytúráján képviselték túratársaink egyesületünket.

Már hagyománnyá váltak Erőss Zsoltnak, az EKE tiszteletbeli tagjának, a Mount Everest első magyar megmászójának előadásai, az idén a Makalut, a magyar hegymászás kilencedik 8000 m fölötti csúcsát sikerült meghódítania. Erről számolt be kolozsvári előadásán, ahol az ekék mellett rengeteg fiatal is részt vett. Ennek nagyon örvendtünk, hisz Ajtay Ferenc

egyik célkitűzése a „fiatalodás”, azaz az ifjúság bevonása a tevékenységekbe. Ebben azonban nem támaszkodunk csak Erőss Zsolt előadásaira, hanem mi is igyekszünk tenni valamit a szent cél érdekében. Nagyon jó kapcsolatunk alakult ki a János Zsigmond Unitárius Kollégiummal, amelynek diákjait az ősszel az almásgalgói Sárkánykertbe vittük kirándulni, decemberben pedig a város melletti Bükkben tartottunk kincskeresőtúrászámunkra. Az idén is szeretnénk, nemcsak folytatni ilyen irányú tevékenységünket, hanem bővíteni azt, más iskolák diákjaival is együttműködni.

Végül, de nem utolsósorban eredményként könyveljük el, hogy a *Szabadság Erdély* mellékletében hónapról hónapra beszámolhatunk nemcsak saját tevékenységünkről, hanem elődeinkről is.

Egyesületünk rendezvényeire minden természetet kedvelő és tisztelő személyt szívesen látunk, huszonhárom túravezetőnk továbbra is igyekszik legjobb tudása szerint változatossá tenni programunkat, hogy mindenki megtalálhassa az igényeinek (vagy erőnlétének) megfelelő túrát.

Kívánok mindenkinek sok szép túrát, élményekben gazdag évet!

Restitutio

■ Rovatunk célja a turista-társadalom nagyjainak ki nem adott, vagy másutt kiadott írásainak „visszaszolgáltatása” olvasóink felé az egyesület folyóiratában. Az EKE *Erdély* című lapjának 1918 és 1930 közötti szünetelése idején egyesületünk hajdani hírlapírói az *Ellenzékben*, majd a *Pásztortűzben*, vagy a *Véndiákok* lapjában közöltek.

Orosz Endre, az EKE hajdani főtítkárának alábbi írása a *Véndiákok* lapjának 1926. novemberi számában jelent meg. A cikkből megtudhatjuk, hogy az EKÉ-nek már a XX. század első felében volt a kor kérelmeinek megfelelő természetvédő tevékenysége. Aktuális téma most, amikor az EKE–Kolozsvár 1891 az Árpád-csúcs megmentése érdekében lép fel. A hajdani hatóságok nem szívtették meg az 1926-os cikk felhívását, az *Ördögfa* nem került védelem alá. Elpusztult, napjainkra már nyomát sem találjuk. A cikkben említett másik faóriást, a *Vadászok fáját* is kivágták. Merjük remélni, hogy nem ez lesz a sorsa egy másik, igazi természeti és turistatörténeti emléknek, az Árpád-csúcsnak is. Az *Ördögfa* emlékére a Szénégető oldalában még utolsó mohikánokként élő, a hajdani ősrendeteg néhány gémberegett, göcsörtös maradványfáját, Ajtay Ferenc nyomán, „ördögfák” gyűjtőnév alatt látogatjuk.

*

Ha egy kőobeliszket, egy régi falfestményt, egy több évszáz-

dos várat a műemlékek fogalma alá szoktunk sorolni, akkor egy megkapóan szép erdőrészlet, egy szokatlan faóriás vagy valamely különös sziklaalakulat méltán viselheti a természeti emlék elnevezést. Olvasóink bizonyára hallottak már ilyen csodás szépségű tájrészletekről, látványos sziklaalakzatokról és óriásnövésű öreg fákról, melyeket külföldön nemcsak hogy megőriznek, hanem azok széleskörű ismertetése által sokszor még arra is felhasználnak, hogy az odaözönlő turisták néha egész környéküket gazdaggá tegyék.

E közleményem célja egy ilyen természeti emlékünknél írás, melynek közelében, annak megkapó szépségű alakzata miatt, már régen turista szálloda épült volna, míg nálunk alig ismerik, sőt lelkes turistáinknak nagy küzdelmébe került, hogy a favágók fejszéjétől megmenthessék.

A román. Kath. Státus kisajátított bükki erdeje szomszédságában, a százfenesi Mikes birtok délkeleti részén van az a gör-

dóltól 4-5 méter magasságban a göcsök természetes alakulata a szobrász vésőjére érdemes ördögfejet alkotott. A „Lusus naturae” itt olyan fejet formált a fán, mely még Dante poklában is méltón megállná a helyét. Egy arc, mely előtt szinte visszaborzadunk, annyira ördögi. Két fagörcsből álló szeme sötétén néz ránk, orra szabályos, szája szeszszorított, energikus álla kissé hátranyúló, mely sajnós, már korhadni kezd, épp úgy, mint magas homlokán kiálló hatalmas szarva is. Az egész fejet még borzalmasabbá teszik a kéregnek repedései, melyek az egész arcot, mint ráncok barázdálják. Figyelmes szemlélők fürkésző szemei kevés hozzáképzeléssel e fán még a majom arcát is felismerhetik.

Az Ördögfától néhány száz méterre az út melletti dombtetőn egy másik hatalmas méretű és pompás alakzatú, ritka szép bükkfaóriás ragadja meg a figyelmünket. Ez a gyönyörűen terebélyes fa földig érő sűrű lombzatával olyan, mint egy óriási, csúcsos szénaboglya.

Alatta szép gyepes tisztás terül el, melyen éppen egy pihenő kiránduló társaság élvezi a természet szépségeit.

Mindkét fa könnyen megközelíthető Kolozsvárról, azért már nemcsak turisták ismerik, mint városunk egy új kiránduló helyét, hanem fényképészek is kívülről festők is érdekesnek tartották esztétikailag kiváló környezetükkel foglalkozni. E két fán kívül hasonló jellegű szép faóriások még bőven találhatók itt a Bükkben, ebben a hajdani őserdő maradványában, mely öreg emberek tanúsága szerint még félszázad előtt is ős állapotában volt meg, mint Kolozsvár déli, délkeleti és délnyugati határain összefüggő rengeteg.

Az Erdélyi Kárpát-Egyesület f. évi szept. 5-én dr. Tulogdy János tanár vezetésével szépen sikerült kirándulást rendezett ide, a honnan a bükkerdőn át a Szent János-kutat is meglátogattuk. Ezen ősi jellegű fák a természeti emlék fogalmának becsét feltétlenül megérdemlik s éppen ezért e közlemény céljával is azt tekintem, hogy rátereljem az érdeklődők figyelmét azok megismerésére és megbecsülésére, mert nekünk, mint a természet és turistaság barátainak kell egyrészt a társadalom, másrészt a törvényes védelmet gyakorolni tudó illetékes hatóság figyelmét felhívunk a természeti emlékek megőrzésére. „A természeti emlékek fennmaradása nemzeti érdek, melyet úgy a kormánynak, valamint társadalomnak fel kell karolnia, s amelynek szolgálatában áldozatoktól sem szabad visszariadni.” Kárpát-Egyesületünknek rendeltetésétől fogva érdeke és kötelessége a természet kultusza, amiben már rég óta és nagy sikerrel buzgólkodott, amint ezt Darányi Ignác volt magyar földművelési miniszterünk is elismerte. Mivelhogy az ilyen különleges növésű érdekes fák védelméről és az utókor számára való megmentéséről a művelt külföldön erélyesen gondoskodnak, illő dolog volna ezeket nálunk is mielőbb hatósági védelem alá helyezni.

HÍREK

ÚJDONSÁGOK AZ ÁRPÁD-CSÚCSRÓL

■ Az EKE február 7-i, az Árpád-csúcs (Peana, 833 m) megmen-téséért rendezett békés tüntetését követően az EKE – Kolozsvár 1891 vezetősége több illetékes szövet keresett fel, ezeknél bead-ványokat iktatott. Ennek köszönhetően, a legfrissebb hírek szerint a Kolozsvár környékének legmagasabb csúcsát elkerítő kerítést részben vagy teljesen lebontották. Az információ ellenőrzése a helyszínen, február utolsó hétvégéjén, egy kirándulás keretében fog megtörténni.

TÓTHPÁL TAMÁS

Árpád-bucka február 12-én

A következő lépés az Árpád-csúcs eredeti állapotának helyre-állítása, a csúcs és közvetlen környékének tájvédelmi területté nyilvánítása volna. Úgyszintén szükségessé vált a százéves turistatörténeti emlék, a bükki kemping–sáros- bükki feleki gömbkövek–Majláth- kút–Árpád-csúcs késsel színjelzett turistaút felújítása, a civilizált európai országokban annyira divatos tanösvény-nyé alakítása.

DR. XÁNTUS JÁNOS MEGEMLÉKEZÉS

■ Február 21-én a kolozsvári EKE szervezésében dr. Xántus Jánosra emlékeztek a Cérna-forrásnál. Az először 2002-ben szervezett emlékezés, egy több napos rendezvényt követő kirándulás azóta hagyománnyá vált. A mostani rendezvényt is, akárcsak az előző években, Szatmári Béla túravezető, választmányi tag, dr. Xántus János volt tanítványa szervezte. A Cérna-forrás tisztásán Kovács Zsuzsa, Székely Lavotta előadásait, Sáska Pál hozzászólását hallgathatta meg a mintegy 30 résztvevő. Kézhez kapták a rendezvény szórólapját, régebbi Gyopár folyóiratokkal egészíthették ki gyűjteményüket, felmelegedhettek a helyszínen főtt forralt borral. A rendezvényt egy „erdőszéli tárlat”, fényképkiallítás zárta, Bozsoki Adrienn és Fazakas Ferenc képeiből. Mórész Zoltán, a korábbi rendezvények már dokumentum értékű képeit hozta el a kiállításra. *(Tóthpál Tamás)*

TÓTHPÁL TAMÁS

Előadás a dr. Xántus János emléktúrán

KÜLFÖLDI KIRÁNDULÁSOK

■ **Április 24–26. (péntek-vasárnap):** Autóbuszos kirándulás: Kecskemét, Kiskunmajsa, Ópusztaszer. Túravezető: Kovács Zsuzsa, tel. 0264-456-010, vagy 0740-067977.

Június 1–11.: Horvátország (Plitvicei tavak, Zára, Split, Dubrovnik). Szervező: Kovács Zsuzsa, tel. 0264-456-010, vagy 0740-067977 (hétfőtől).

Szeptember 12–20.: Milánó, Lisszabon, Dél-Spanyolország. Szervező: Prezensky Tibor, tel. 0264-456-022.

RENDEZVÉNYEK

■ **EKE fotóklub:** minden kedden 17 órától a székházban.
Könyvtár: minden csütörtökön 17–19 óra között a székházban.
Rendezvényeinkre minden érdeklődőt szeretettel várunk.

PÁL GYÖNGYI

Napjaink egyik Ördögfája